

та дітей у різних лікарських формах та дозуванні діючих речовин. Більша частка НПЛЗ (58,8%) імпортується до України з країн ЄС, що в умовах воєнного стану може негативно вплинути на забезпечення населення, тому перспективним є вітчизняне виробництво препаратів з цієї групи.

ОЦІНКА МЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ОСОБЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Демченко Н.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Кафедра організації та економіки фармації

demchenata@ukr.net

Вступ. Охорона здоров'я є однією з пріоритетних галузей держави. Саме тому держава регулює доступність найнеобхідніших лікарських засобів (ЛЗ) допомогою реалізації програм щодо безоплатного та пільгового їх надання окремим групам та категоріям населення за визначеними категоріями захворювань (наприклад «Доступні ліки»). З іншого боку, існує проблема: пацієнти та лікарі не отримують лікарські засоби і медичні вироби вчасно та у повному обсязі, зокрема через незавершений перехід до нової системи організації та контролю медичних закупівель, не повністю врегульовані процеси визначення потреб та обліку лікарських засобів [1].

Мета - визначити основні ризики та проблеми реалізації оцінки медичних технологій в Україні та шляхи їх вирішення.

Матеріали та методи: аналіз, синтез, узагальнення, системний метод.

Результати та їх обговорення. Доступні за державними програмами ЛЗ зазначені в Нацпереліку. Для фармацевтичного виробника (ФВ) такий стан є комерційно привабливим, причому не тільки з точки зору соціально відповідального іміджу. Це гарантує ФВ стабільний та прогнозований попит на власні товари, можливість збільшення обсягів виробництва та отримання позитивних фінансових результатів, сприяє посиленню позицій на фармацевтичному ринку.

Саме для досягнення власних комерційних цілей ФВ прагнуть включити власні ЛЗ до Нацпереліку. Для внесення до Нацпереліку лікарські засоби мають пройти процедуру державної оцінки медичних технологій (ОМТ) - експертиза медичних технологій щодо клінічної ефективності препарату, економічної доцільності, організаційних проблем та проблем безпеки громадян у зв'язку із застосуванням медичної технології, аналізу впливу на бюджет, етичні, культурні та соціальні аспекти.

Отже, достовірність та об'єктивність медичної технологи залежить від висновку експертів, які безпосередньо беруть участь у процедурі ОМТ.

Система охорони здоров'я має забезпечити пацієнтів оптимальним лікуванням за максимально ефективних витрат державних коштів, це вимагає про-

зорості, обґрунтованості у прийнятті рішень при проведенні ОМТ, цей процес також має спиратися на науково доказові дані. Це потребує мінімізації ризиків впливу на процедуру ОМТ уповноважених органів у сфері охорони здоров'я. Тобто, установа, що проводить ОМТ, є інституціонально та технічно незалежною від тих суб'єктів, що здійснюють державну реєстрацію ЛЗ, беруть участь у процесах реімбурсації, де результати діяльності різних інституцій можуть впливати один на одного.

Ще одним ризиком є ймовірність виникнення домовленостей фармацевтичних виробників, які переслідують власні комерційні інтереси, з відповідальними особами МОЗ України щодо позитивних висновків державної ОМТ при процедурі державної реєстрації ЛЗ. Це негативно впливає на неупередженість висновків ОМТ та може призвести до зростання витрат з бюджету на закупівлю неефективних ліків.

Ще одним ризиком є можливе викривлення інформації через відсутність у Порядку проведення державної ОМТ прозорого та детального алгоритму дій (протокол, регламент), за яким експерти здійснюють експертизи, в тому числі залежно від типу ЛЗ. Також не розглянуто питання відповідальності експертів за проведення експертизи, на підставі якої формується висновок з ОМТ та приймаються управлінські рішення.

Для запобігання виникненню зазначених ризиків у роботі установи з ОМТ експерти мають відповідати переліку вимог: володіти спеціальними знаннями, визначеними в настановах з державної оцінки медичних технологій, мати чіткі інструкції: наприклад, протоколи або регламенти експертиз з ОМТ, якими мають керуватись в кожній конкретній ситуації, зокрема залежно від типу ЛЗ.

Висновки. Для ефективної та прозорої реалізації державних програм щодо безоплатного та пільгового їх надання окремим групам та категоріям населення за визначеними категоріями захворювань необхідно розробити та затвердити наказом МОЗ України регламенти для стандартизації проведення первинної та фахової експертиз з ОМТ, затвердити певний алгоритм дій експертів під час проведення експертиз з ОМТ. Це дасть змогу контролювати їх дії як професійною громадськістю, так і спеціалізованими антикорупційними органами. Це зменшить кількість необ'єктивних рішень, що впливають як на забезпечення оптимального лікування, так і на ступінь ефективності витрачання державних коштів.

Перелік використаних джерел:

1. Антикорупційна стратегія на 2021-2025 рр./ затвердж. ЗУ від 20.06.2022 № 2322-IX. [Електронний ресурс]. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsijna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>
2. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки від 04.03.2023 № 220. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-derzhavnoi-antykoruptsiinoi-prohramy-na-20232025-t40323>.